

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 vtrum circumspectio sit pars prudentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

D. 142. viget, ratione non indigent, sed suo simplici d' intuitu veritatem comprehendunt, sicut Deus, & angeli. Particularia autem operabilia, in quibus prudentia dirigit, recedunt a conditione intelligibilium, & tanto magis, quanto sunt minus certa, seu determinata. Ea enim quae sunt artis, licet sint singularia, tamen sunt magis determinata & certa: unde in pluribus eorum non est consilium propter certitudinem, ut dicitur in 3. * Ethic. & ideo quamuis in quibusdam aliis virtutibus intellectualibus sit certior ratio, quam prudentia, tamen ad prudentiam maxime requiritur, quod sit homo bene ratiocinativus, ut possit bene applicare univertalia principia ad particularia, quae sunt varia, & incerta.

D. 1084. AD TERTIUM Dicendum, quod est intellectus, & ratio non sunt diuerse potentiae, tamen denominantur ex diuersis actibus. Intellectus enim nomen sumitur ab intima penetratione veritatis: nomen autem rationis ab inquisitione, & discursu. & ideo utrumque ponitur pars prudentiae, ut ex dictis patet.

In corp. art. 2. & q. praeced. ar. 2. & 5.

Sup. q. 48. ar. 1. in vico, cor. Et in q. 2. ar. 1. cor.

* Li. 10. c. 15. incipit, Prudens i prim.

Ad hoc dicitur, quod diligenter notantur sponsonem literae, apparet solutio confitens in hoc, quod prudentia potest dupliciter sumi. Uno modo, ut significat formalem & principalem prudentiae partem, quae est recta ratio praecipua, ut scilicet distinguitur a ceteris ad ipsam requisitis: & sic prudentia, est prudentia ut in corpore articuli probatur. Alio modo, ut significat eadem partem, & omnes alias in ordine ad ipsam, & sic est velut nomen cuiusdam totius, formaliter tamen principalem partem importans, quasi sicut animatum significat animam in concreto. Et sic prudentia ponitur principalis, & formalis pars eius: ac si diceretur, quod esse praecipuum eius, quod est ad finem vite humane, est pars prudentiae connume-

Li. 1. in Somnium Scipionis in fol. 2. ante mediu. Tullius li. 2. de inuentione in fol. 4. ante finem. q. 48. q. 47. ar. 7.

ARTICVLVS VI.

Vtrum prouidentia debeat poni pars prudentiae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod prouidentia non debeat poni pars prudentiae. Nil enim est pars sui ipsius: sed prouidentia videtur idem esse quod prudentia, quia, ut Isid. * dicit in li. Etymol. Prudens dicitur quasi procul uides, & ex hoc etiam nomen prouidentiae sumitur, ut Boetius dicit in lib. de consolatione: ergo prouidentia non est pars prudentiae.

¶ 2. Praet. Prudentia est solum practica: sed prouidentia potest etiam esse speculativa, quia uisio, ex qua sumitur nomen prouidentiae, magis pertinet ad speculatiuam, quam ad operatiuam: ergo prouidentia non est pars prudentiae.

¶ 3. Praet. Principalis actus prudentiae est praecipere, secundarius autem iudicare, & consiliari: sed nihil horum uidetur importari proprie per nomen prouidentiae: ergo prouidentia non est pars prudentiae.

SED CONTRA est auctoritas * Tullii, & Macrobi, qui ponunt prouidentiam partem prudentiae, ut ex supra dictis patet.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, prudentia proprie est circa ea, quae sunt ad finem, & hoc ad eius officium proprie pertinet, ut ad finem debite ordinentur: & quamuis aliqua necessaria sint propter finem, quae subiciuntur diuinae prouidentiae, humanae tamen prouidentiae non subiciuntur, nisi contingentia operabilia,

quae per hominem possunt fieri propter finem. Praeterita autem in necessitate quandam transseunt: quia impossibile est non esse, quod factum est. Similiter etiam praesentia, in quantum huiusmodi, necessitatem quandam habent: necesse est enim Sortem sedere, dum sedet. Unde consequens est, quod contingentia futura, secundum quod sunt per hominem in finem humanae uitae ordinabilia, pertineant ad prudentiam, ut quae autem horum importatur in nomine prouidentiae. Importat enim prouidentia respectum quendam alicuius distans ad ea, quae in praesenti occurrunt, & ordinanda sunt: unde prouidentia est pars prudentiae.

AD PRIMUM ergo dicitur, quod quodcumque multa requiruntur ad unum, necesse est unum eorum esse principale, ad quod omnia alia ordinantur: unde in quolibet toto necesse est esse unam formalem partem, & predominantem, a qua totum unitatem habet. Et secundum hoc prouidentia est principalior inter omnes partes prudentiae: quia omnia alia, quae requiruntur ad prudentiam, ad hoc necessaria sunt, ut aliquid recte ordinetur ad finem. Et ideo nomen ipsius prudentiae sumitur a prouidentia sicut a principali sua parte.

AD SECVNDVM dicitur, quod speculatio est circa uniuersalia, & circa necessaria, quae secundum se non sunt procul, cum sint ubique & semper, etiam sunt procul quod ad nos, in quantum ab eorum cognitione desicimus. Unde prouidentia non proprie dicitur in speculatiuis, sed solum in practicis.

AD TERTIVM dicitur, quod in recta ordinatione ad finem, quae includitur in ratione prouidentiae, importatur rectitudo consilij, & iudicij, & praecipij, sine quibus recta ordinatio ad finem esse non potest.

ARTICVLVS VII.

Vtrum circumspectio possit esse pars prudentiae.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod circumspectio non possit esse pars prudentiae. Circumspectio enim uidetur esse consideratio quaedam eorum, quae circumstant: huiusmodi autem sunt infinita, quae non possunt comprehendi ratione, in qua est prudentia: ergo circumspectio

